

- שבוע 27 3
- שיעור בבית השחי שמפריע במקום פצע וכדומה האם מותר להמיר (באופנים ושיטות שאסור להמיר בלא זה) 3
- לפי השיטות האומרות לגלח בית השחי וכית הער' גם במקום שנהגו כן האנשים, מה הדין במגלח כל גופו 5
- המגלח כל גופו האם מותר בתער או רק במספריים כעין תער 6
- האם מותר לגלח בית השחי וכית הער' ומה הדין בזמנינו לבני אשכנז ולבני ספרד 7

לקבלת גליון שכיחא מידי שבוע שלח
questions@shchiche.com

כמו"כ ניתן להשיג עותק מודפס אצל המחבר בכולל וברח' חפץ חיים 3 ב' בני ברק.

ניתן להוריד גליונות קודמים בעמדות "קול הלשון" תחת השם "עקיבא משה סילבר"

תלמידי בתי המדרשות מתכבדים לקחת גליון חנם לבית מדרשם ותע"ב

תגובות בטלפון 03-6703111 או בפקס 03-6882239

חלוקת גליונות שכיחא בכפוף לתקנון (בכו שכיחא שרוחה 6)

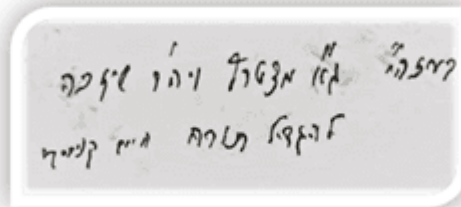
השתתפות בהוצאות בשלוחה 5

ההסכמות ומכתבי ברכה על החיבורים הקודמים נתנו ממרנז ורבנז וצוקללה"ה

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

ויברלחמ"א:

הגר"ח קניבסקי (מצו"ב), הגר"ם שטרנבוך, הגר"ש דבלצקי, הגר"א גרבוז, הגרב"ד דיסקין, הגרי"ב שרייבר, הגר"מ קארפ, הגר"א וייס, הגר"ע פריד, הגר"י פישר, הגר"מ קסלר, הגר"ח"י מישקובסקי, הגר"ש הכהן גראס, הגר"י רצאבי, הגר"ש זעפרני.

הדברים נכתבו בדרך לימוד ומטרתם לעזור את כותב הדברים לעיון בנושאים הנידונים, ואינם מתיימרים לשמש כתחליף לפסק הלכה או לפוסקי הלכה, ואין לפסוק הלכה למעשה מתוך הדברים בלא שאלת חכם.

כל מי שיש בידו השגה, בין בתיקון טעות של ממש או בשיקול הדעת, או כל הערת שיפור על ניסוח או פרט שיכול היה להיכתב טוב יותר - נשמח מאוד לקבל הדברים, על מנת לתקן הדברים במהדורה הבאה, ותבוא עלינו ברכה, ויהיה בזה זיכוי הרבים.

ואם ח"ו השתרכב לפום ריהטא מה שהיה עדיף לכתוב באופן אחר - הנני להתנצל על כך מראש ולהשתדל לתקן הדברים להבא, ושגיאות מי יבין.

שיער בבית השחי שמפריע במקום פצע וכדומה האם מותר להסירו (באופנים ושיטות שאסור להסיר בלא זה)

אם

יש לו פצע ויכול לקרב הרפואה על ידי הסרת השיער מותר (שו"ע).

מקורות: הנה לגבי הסתכלות במראה לצורך צער יעוי' בשו"ע סי' קנו ס"ב וברמ"א שם שמותר, אבל יש לדחות לגבי מראה דכל עיקר לא ילבש במראה מעיקרו הוא מחמת שהסתכלות במראה הוא דבר המשמש ליופי וכשאינו עושה לשם יופי אין בזה דרך אשה, אבל באמת מבואר בפוסקים גם לענין דברים אחרים שהותרו במקום צער דאין בזה לא ילבש דההגדה של לא ילבש, וכ"כ התוס' בנזיר נט ע"א (יובאו להלן), ויש דעת הב"ח והט"ז (בסי' קפב) שהתירו אפי' מלבוש אשה גמור אם הוא צריך לזה רק להצלה מצער ולא מתכוון למלבוש אשה, ואמנם הש"ך כ' על זה שאין דבריו מוכרחין, אבל בדבר שכל צורת עשייתו מתחילתו הוא רק מחמת תיקון יופי ואינו מתכוון לתיקון יופי לכאורה לא פליג בזה הש"ך על דברי התוס'.

ובגמ' בנזיר נט ע"א אי' שם בעא מיניה רב מר' חייא מהו לגלח א"ל אסור, א"ל והא קא גדל, ופי' שם המפרש דהרי מצער ליה, ובתוס' הוסיפו דכיון שעושה כן משום צער ולא משום תיקון א"כ אין כאן לא ילבש, ומסיים שם בגמ' גבול יש לו כל זמן שגדל נושר, וכמו שפי' שם המפרש והתוס' דממילא אין בזה צער, אבל התוס' הוסיפו שמזה נלמוד דתיקונים שאינם משום יופי אלא משום צער מותר, ולמדו מזה גם ההיתר להסתכל במראה במקום צער.

וממילא יש לדון באסטניס שבאמת יש לו צער האם יש להקל בזה ע"פ דברי התוס' הנ"ל, או לא, ולכאורה למה שיהיה מקום שלא לומר כן, כיון שלמעשה אינו עושה כן מחמת תיקוני יופי אלא מחמת צער, כך היא הפשטות, אבל לפי זה צריך הבנה בדברי השאלה בגמ' שם והא קא גדל וקאמר גבול יש לו וכו', וצריך לפרש בדוחק דשאלת רב בגמ' היתה למה סתם ר' חייא בסתמא לומר שאסור, דהרי קא גדל ובאופן שעושה רק מחמת צער הרי ברור שמותר (כמו שפסקו התוס' שם), ועל זה תירץ ר' חייא דכל זמן שגדל נושר, וממילא אינו מצוי שיהיה מזה צער, ולכן לא הוצרכו לפרש שבמקום צער מותר, אבל מי שהוא אסטניס אה"נ דמותר.

ובאופן אחר יש לומר דמש"כ בגמ' שם גבול יש לו וכו' באו לאשמעי' בזה שכזה צער אין

שביחא שאלות המצויות בהלכה

לו הגדרה של צער, משום שהוא צער כל דהוא, אבל יש ג' בעיות לפרש פירוש זה, חדא דהלשון גבול יש לו משמע דקאמר שאין צער כלל דכל זמן שהוא גדל נושר, ועוד דא"כ תינח שאר בני אדם אבל הא איכא אסטניס וחולה שיש להם צער טובא מזה, ועוד דהרי משמע מלשון התוס' שם שההיתר במקום צער הוא לא היתר של דחוייה שהתירו איסור דאורייתא מחמת צער, אלא אדרבה שאם עושה כן מחמת צער אין כאן איסור כלל, דהאיסור הוא הגדרה של תיקוני נוי, אבל כשעושה למטרת צער אין כאן איסור, א"כ ממילא ק' מה לי צערא טובא מה לי צערא זוטא, דאם דעתיה על היופי בכל גווני אסור ואם דעתיה על הצער בכל גווני מותר.

והנה נחלקו הראשונים בביאור דברי הגמ' שם במה שאסור ליטול שער בית השחי ובית הערוה דהתוס' שם בשם בה"ג פירשו דהיינו גם במספריים, ובפי' הרא"ש בשם ר"ת פירש דהיינו רק בתער אבל במספריים שרי, והתוס' הוכיחו כדברי הבה"ג ממה שהקשה רב לר' חייא והא קא גדל, ומאי קושי' הא יכול לטלו במספריים, אבל להבה"ג ניחא, אולם הרא"ש שם תי' בשם ר"ת לפי שיטתו, דהקושי' דמקשי והא קא גדל ר"ל דכיון שסופו לגדול ולצער א"כ מעיקרא כבר יהיה מותר לטלו כיון שאינו נוטל לשם יופי כלל אלא לשם צער, וע"ז מיישב גבול יש לו וכו', דר"ל שכיון שאין סופו לבוא לידי צער ממילא שרי.

והשתא לפי פי' ר"ת המובא בהרא"ש הנ"ל לכאורה (ולהלן יבואר דאינו כן) יוצא שכל הנידון רק להתיר מה שבא לידי צער וקאמר שכיון שאין דרכו לבוא לידי צער אין בזה היתר שעושה כן לשם צער אבל משמע שאם אירע באופן חריג וכבר בא לידי צער בזה לא ס"ד לאסור.

אבל לגוף תירוץ ר"ת המובא בהרא"ש צ"ע, דהנה קושיית הרא"ש למה לא תירץ ר' חייא לרב שאין לו היתר ליטול בתער לצורך צער כיון שיכול ליטול במספריים [והיא ראיה המוס' לש' זה"ג הסובר שר' חייא אסר גם במספריים], וע"ז תי' ר"ת מה שתירץ כנ"ל, וצ"ע למה לא תירץ יותר בפשיטות דלעולם מיירי לענין ליטול השיער בזמן שכבר גדל וציער, אלא שקושיית רב בגמ' דכיון שהוא לצורך צער א"כ למה שיהיה מותר רק במספריים ולא בתער, כיון שאינו למטרת תיקון כלל.

ויתכן לומר דהיינו הך תירוצא דר"ת, דאם מגלח כדי שלא יגדל מגלח לגמרי בתער, אבל אם מגלח רק מה שכבר גדל מגלח במספריים, ולכן עיקר קושיית רב להתיר לגלח בתער הי' גם כדי שלא יגדל, וממילא קאמר ר' חייא שאינו עתיד לבוא לידי צער, ולכן ממילא לא הותר לו כלל לגלח בתער אלא במספריים בלבד, והרי במספריים בלאו הכי מותר לגלח לש' ר"ת, והשתא לפי פירוש זה יוצא דר"ת יאסור לגלח בתער גם כשמצער אותו כיון שיכול לגלח במספריים, אבל באמת שלא נזכר ענין זה להדיא בדברי הרא"ש בשם ר"ת (ולהלכה לא נפסק כר"ת להתיר מספריים בבית השחי וממילא פירוש הגמ' כהתוס' בשם בה"ג).

שכיחא שאלות המצוות בהלכה

ובתוס' יבמות מח ע"א הביאו דברי ר"ת בשינוי קצת ולפי מש"כ שם הקושי' זה להתיר תער עכשיו ולא רק מספריים.

ולמעשה פסק השו"ע בסי' קפב ס"ד ע"פ תשובת הרשב"א דשרי לגלח במקום צער לרפואה כגון מי שיש לו חטטין בבית השחי (ועי' גם בנימוקי יוסף מכות כ ע"ב), ועי"ש בב"י שכתב לדון בזה אם התוס' ביבמות מח ע"א (המתירים לגלח כל גופו כיון שמגלח לרפואה) חולקים על זה או דהרשב"א מיירי בודאי והתוס' מיירי בסתמא.

לפי השיטות האוסרות לגלח בית השחי ובית הערו' גם במקום שנהגו בן האנשים, מה הדין במגלח כל גופו

לגבי

אדם שמגלח כל גופו מראשו עד רגליו (מלבד פאותיו וזקנו) י"א שמותר לגלח גם בית השחי ובית הערו' (שו"ע יו"ד סי' קפב ס"ב), כיון שמתכוין לרפואה, ובש"ך שם סק"ה הביא מחלוקת מה הדין באומר להדיא שמתכוון לשם יפוי, וכהיום יש יותר מקום להחמיר בזה, מכיון שהטעם שכתב שם הש"ך בשם הב"י שאנו תולים שמתכוין לרפואה לכאורה לא כ"כ שייך היום שיש בזה מנהג לעשות כן לנוי.

וגם לפי הסברא הנ"ל גופא שכ' הש"ך שתולים שמתכוין לרפואה, לכאורה אם יודע בעצמו שאינו מתכוין לרפואה אלא ליפוי אינו בכלל ההיתר הזה, וא"כ הלשון מותר בשו"ע הוא לצדדין, דהיינו מותר במתכוין לרפואה אבל במתכוין ליפוי אין מוחין בידו, כיון שתולים שבאמת מתכוין לרפואה, וצל"ע בזה.

ובשולי הדברים ראיתי מי שהק' על דברי התוס' ביבמות שם למה הוצרכו לטעם שעושה כן לרפואה דתיפוק ליה בטעם שכ' שם שאינו אלא ניוול ולעד"נ הטעם שאינו ניוול אינו מספיק דהרי אם הוא עושה כן ליופי אפשר דסברי התוס' שאסור והטעם שאינו אלא ניוול ר"ל רק שמאחר שעשיית דבר כזה הוא דרך ניוול לכך אמדי' שכוונתו לרפואה וכמו שנתבאר בש"ך.

ויש לדון אם נימא כנ"ל דאסור לגלח שאר גופו ליופי מה הדין מי שמגלח מקום בגופו מחמת צער, כגון מי שיש לו ריבוי שערות הגדלות ע"ג חטמו ויש לו צער מזה, דמצינו בפוסקים שאין איסור תיקוני נשים לענין דברים של צער [כמ"ס התוס' צמיר נט ע"א, וליינתי צמזמזא הסמוכה ד"ה שיער צנית השמי שמפריע וכו'], והגדרת צער הוא גם אם מסיר הכתמים מפניו או הנוצות [ראה רמ"א יו"ד סי' קנו ס"ז], ולפ"ז גם בזה.

ולענין ההיתר של מגלח כל גופו האם הוא מתיר גם בתער ממש או רק במספרים כעין תער כמו ההיתר בשאר איברים (כמ"ש בש"ך וט"ז), יעוי' מה שאכתוב בזה בתשובה נפרדת.

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

ויש לציין דגם מי שמגלח כל ראשו ואפי' כל גופו אסור לו לגלח פיאותיו לדידן דקיימא לן הקפת כל הראש שמה הקפה (ראה שו"ע סי' קפא ס"ב), ונפק"מ לבעלי תשובה שהורגלו לגלח כל ראשם לגמרי וחזרו בתשובה שיש ליידע אותם שאסור להמשיך לגלח באופן זה, ואפי' במספרים כעין תער פסק השו"ע (שם ס"ג) כדברי המחמירים בזה שהוא ספק דאורייתא.

המגלח כל גופו האם מותר בתער או רק במספריים כעין תער

לעי
קר

דין מגלח חלקים או איברים מן שאר הגוף יעוי' בש"ך ובט"ז (ש"ך וט"ז יו"ד ריש סי' קפב וט"ז יו"ד ס"ס קפא) שההיתר הוא רק במגלח במספריים כעין תער אבל לא במגלח בתער ממש, והוא ע"פ תי' הגמ' בנזיר (נח ע"ב) כי קאמר רב במספרים כעין תער.

ולפי זה יש לדון מה הדין במגלח כל הגוף ממש האם בזה כבר מותר כעין תער או לא, די' מקום לומר שכאן הרי ניכר שמגלח לרפואה כיון שמגלח כל הגוף, וכמו שהדבר מתיר לו לגלח גם בית השחי ובית הערו' כמבואר בשו"ע סי' קפב ס"ב ובנו"כ שם.

ובאמת ממה שהשוו' וחישבו התוס' (בדבריהם ביבמות מח סוע"א ששם הוא מקור דברי השו"ע) דין זה לתגלחת מצורע משמע שם להדיא מדבריהם שהנידון גם על מגלח בתער כל גופו די' להתיר כיון שעושה כן ודאי לרפואה יעוי"ש עד סוף דבריהם.

ובב"י בסי' קפב באמת למד בדברים שההיתר הוא גם בתער אבל הביא שבסמ"ג הזכיר ההיתר לזה רק במספריים כעין תער, אבל כתב דנראה לו שהסמ"ג יתיר גם בתער כהתוס', והכנה"ג תמה עליו ונקט שיש בזה פלוגתא בין התוס' להסמ"ג, ויש לציין דבזמנינו במקומות שדרך בני אדם גם האנשים לספר בתער הוא קל יותר, בפרט שהתוס' ודאי מקילין בזה והסמ"ג אין מוסכם מה שסובר.

האם מותר לגלח בית השחי ובית הערו' ומה הדין בזמנינו לבני אשכנז ולבני ספרד

המח
בר

ביו"ד סי' קפב ס"א הזכיר בית השחי ובית הערו' שאסור לגלח שם אפי' במספריים כעין תער, ולגבי שאר האיברים הזכיר שמותר במספריים, והיינו במספריים כעין תער אבל לא בתער (ש"ך שם סק"ג וכ"כ הט"ז סק"א וסק"ב בדעת המחבר).

לגבי המקומות שנזכר בגמ' שהיה אסור לגלח משום לא ילבש והיום השתנה המנהג והוא מנהג אנשים, יש בזה מחלוקת ראשונים ואחרונים אם מותר או אסור, ומצינו לענין ב' נידונים שהרמ"א הזכיר קולא של מקום שנהגו האנשים והמחבר לא הזכיר הקולא הזה, ואחד מהם הוא בסי' קפב שם, ומשמע שדעת המחבר בסי' קפב שם להחמיר בזה וכמ"ש בביאור הגר"א שם סק"ז.

ושו"ר שגם בלשון הרעק"א בריש סי' קפב על השו"ע שם משמע שלא הבין שיש מחלוקת בין השו"ע להרמ"א עי"ש, שהזכיר בדעת המחבר אין מוחין ולא רק אין מכין, ובאמת הרמ"א לא כתב הלשון יש אומרים כדרכו ברוב מקומות שחולק על השו"ע.

אבל בחשבון צריך לצאת שהמחבר סובר כהגר"א, דהרי בב"י מסיק שלפי הרמב"ם במקום שנהגו האנשים רק אין מכין את המגלח, אבל אסור, ואילו לשא"ר מותר נמי, ולמעשה בשו"ע העתיק לשון הרמב"ם, ולגוף דברי הב"י בדעת הרמב"ם צ"ע מתחילת דברי הרמב"ם שם שכ' לא אסרו וכו', אבל השו"ע גופיה שהשמיט תיבות אלו נראה ברור שסובר שבמקום שנהגו האנשים הוא רק פטור אבל אסור ולא שמותר (ואולי מה שנקט הרע"א הלשון אין מוחין הוא מצב בינתיים שלא רק שאין מכין אלא גם שאין מוחין, והוא קיל יותר מסתם פטור אבל אסור, ולהכי נקט הרמב"ם בתחילת דבריו הלשון לא אסרו וכו', וצ"ע היכן מצינו דבר שאסור ואין מוחין כלל מלבד במקום שיש לזה היתר מעיקר הדין יעוי' בעירובין דף מה).

ועי' בתשובה אחרת לענין טיפולי אסתטיקה לגבר [ד"ה האם מותר לאיש לקיים טיפולים אסתטיים] שהבאתי המ"מ בזה, ושם ציינתי שבערך לחם למהריק"ש סי' קנו הביא שהמנהג להקל בזה וכן יש לציין עוד דגם בסי' קפב נקט הערך לחם להקל בנידון זה, ומבואר שיש מבני ספרד שנהגו כהרמ"א בזה, וכמדומה שכהיום המנהג ברור לפחות אצל חלק מבני ספרד שנוהגים בדיני לא ילבש להקל בזה לפי מנהג האנשים כגון בהסתכלות במראה.

והנה באופן שמגיע לקוח ספרדי במקום שנהגו האנשים לגלח, ואומר שרוצה לנהוג בזה כהרמ"א אין המוכר צריך למחות בו כדי שינהג כדעת המחבר, שהרי יש מבני ספרד שנהגו כהרמ"א וכמו שהתבאר בתשובה הנ"ל בשם הערך לחם סי' קנו, אבל לענין אם המוכר

שכיחא שאלות המצוות בהלכה

עצמו מחמיר בזה כדעת המחבר אם מותר לו לעשות כרצון הלקוח, אכתוב בתשובה נפרדת.

ולגבי השאלה האם הרמ"א מיקל גם בתער במקום שנהגו האנשים זה ודאי משמע מהסוגי' דהקולא הוא גם בתער ולא רק במספריים כעין תער, וזיל בתר טעמא שאם הוא מנהג אנשים ולא רק נשים ס"ל דאין בזה איסור לא ילבש (ובמספריים שלא כעין תער ליכא איסור כלל כמ"ש הב"י).

ולענין זמנינו האם מותר או לא במקום שרוב האנשים חופשיים מן המצוות נכנסים לנידון האם קובעים בזה מנהג או לא, ובמקום שרוב האנשים שומרי תורה ויש בהם מיעוט הניכר שמגלחים, נכנסים בזה לנידון האם צריך רוב ממש או שמספיק ריבוי של אנשים שנוהגים כן, ובלי נדר אפרט הדברים בתשובות נפרדות.

אין לפסוק הלכה למעשה מתוך הדברים ללא שאלת חכם.

אין התחייבות להשיב לכל שאלה המתקבלת, עקב העומס.

לתמיכה בהוצאות המערכת ניתן באמצעות כרטיס אשראי בקו שכיחא 03-6703-111 שלוחה 5